

עין משפט
גז מוצה

נה: ר"ן

הנודר מן הירק פרק שביעי נדרים

רש"י

מסורת הש"ס

א א מ"י פ"ט מהל' נדרים
הל' י' ט"ז ע"ב י"ד ס"י
ר"ח ע"ב כ"ג
ז ב מ"י פ"ט מהל' נדרים
ט"ז ע"ב כ"ג
ח א מ"י פ"ט מהל' נדרים
כ"ג ע"ב כ"ג
ט א מ"י פ"ט מהל' נדרים
כ"ג ע"ב כ"ג
י א מ"י פ"ט מהל' נדרים
כ"ג ע"ב כ"ג
יא א מ"י פ"ט מהל' נדרים
כ"ג ע"ב כ"ג
יב א מ"י פ"ט מהל' נדרים
כ"ג ע"ב כ"ג
יג א מ"י פ"ט מהל' נדרים
כ"ג ע"ב כ"ג
יד א מ"י פ"ט מהל' נדרים
כ"ג ע"ב כ"ג
טו א מ"י פ"ט מהל' נדרים
כ"ג ע"ב כ"ג

כל גיא ינשא אע"ג דלא כתיב גבי האי קרא דמחליא דנמות דהא איכו [כתיב] כחורה והאי כנפולאס אפי' הכי כיון דכתיב דהק"ה משפילו בגיא מיימי ראייה שהמשפיל עממו סופו לעלות דכתיב כל גיא ינשא: ולענין הלכה נענין דרנא לא אפישיטא. הילכך לא גבי משכר נמים ושכר ספינות דיד נעל השטר על התמורה אבל לגבי נדרים נקטינן לחומרא וכוון ככלל: **הניא הנודר מן הדגן אסור אף כפול המזרי ינשא** כיון דמדגן ור' מאיר קתני לה: **הילקא** חטא נחלקת לבי' **טריגוס** אחד לג' **טריגוס** אחד לג' הכי אמר רב' מי שהפק (מ"ק דף י"ג:) **ואס אמר גדולי שש עלי אסור כפול** מיהו דוקא בשלא אסרן עליו אלא הזמן שהוא יכול לעמוד בו אבל לעולם לא הוא נדרא כלל שאי אפשר לו לקיימו: **ומים** שלמוריא כלל':

שנאמר וכל גיא ינשא תניא ה' הנודר מן הדגן אסור אף כפול המצרי יבש ומותר בלח ומותר באורז בחילקא בטרגים ובטיסני י' הנודר מן פירות השנה אסור בכל פירות השנה ומותר בגדלים ובטלאים ובחלב ובביצים ובגוזלות ואם אמר גידולי שנה עלי אסור ככולן י' הנודר מן פירות הארץ אסור בכל פירות הארץ ומותר בכמהין ופטוריות ואם אמר גידולי קרקע עלי אסור ככולן ורמינהו י' על דבר שאין גידולו מן הארץ אומר שהכל נהיה בדברו י' ותניא על המלח ועל הזומית ועל כמהין ופטוריות אומר שהכל נהיה בדברו אמר אבי מירבא רבו מארעא מינק מאוריא ינקו ולא מארעא והא קתני על דבר שאין גידולו מן הארץ תני על דבר שאין יונק מן הארץ: **מתני'** הנודר מן הכסות מותר בשק ובריעה ובחמילה אמר קונם צמר עולה עלי מותר להתכסות בגזיו צמר (ה) הפשתן עולה עלי מותר להתכסות באניצי פשתן ר' יהודה אומר הכל לפי הנודר טען והזיע והיה ריחו קשה אמר קונם צמר ופשתים עולה עלי מותר להתכסות ואסור להפשיל לאחוריו: **גמ'** תניא הנודר מן הכסות מותר בשק ובריעה ובחמילה ואסור בפונדא ובפסקיא ובסקורטיא ובקטבליא ואנפליא ופליניא ומכנסים וכובע מאי איסקורטי אמר רבה בר בר חנה כיתונא דצלא תניא י' יוצאין בשק עבה ובסגום עבה ובריעה ובחמילה מפני הגשמים אבל לא בתיבה ולא בקופה ולא במחצלת מפני הגשמים י' רועים בלבד אמרו ולא כל אדם אלא שדברו חכמים בהווה: ר' יהודה אומר הכל לפי הנודר כו': תניא א"ר יהודה הכל לפי הנודר יהיה לבוש צמר והצר ואמר קונם צמר עולה עלי אסור ללבוש ומותר לטעון היה טעון פשתן והזיע ואמר קונם פשתן עולה עלי מותר ללבוש ואסור לטעון: **מתני'**

חילקא חטא שנחלקת לשנים: **טריגוס** לשלשה: **טיסני** לארבעה. ולהכי שרי ככר שחמנה חמטה: **אסור כפול** דכתיב גידולי שנה ינשו: **מותר בכמהין ופטוריות** שגדלן נמי על העצים: **אסור כפול** דכתיב גידולי שנה ינשו: **ומים** שלמוריא כלל' **אומר שהכל גב' מדקא** חשיב ככלל שאין גידולו מן הארץ כמהין ופטוריות אלמלא גידולי קרקע ינשו: **מאוריא ינקי** שאין להם שרשים בארץ לפיכך אין מנכרין עליהם כדבר שגדל מן הארץ: **ואס קתני על דבר שאין גידולו מן הארץ** והיינו כמהין ופטוריות. אלמלא אפי' מירבא נמי לא רבו מארעא: **שאין יונק** דהיינו כמהין ופטוריות דמאוריא ינקי: **מתני'** חמילה. כעין יריעה היא: **קונם צמר עולה כו'** משמע מלבוש של צמר: **כאניצי פשתן** דדייק ולא נפיך: **טעון צמר ופשתן וכובע** ממתת המשרי: **וכיסי ריחו קשה וכו'** ואסור להפשילן לאחוריו. לעשות משוי מחזקן מינין דבעינן שנצטער נדר דהיינו לטעון ולא לכסות ולהכי מותר לכסות: **גב' פונדא** אוור חלול שחוגרין בו: **פסקיא** פיישוליא: **אסקורטיא** מפרש לקמן: **קטבליא** מלבוש של עור קשה שלובש על האסקורטיא: **אנפליא** הושי' כלל' של עור: **פליניא** סינר: **כיתונא דצלא** מלבוש של עור: **סגום עבה** מין שק הוא ענה שרי מיריעה: **יוצאין בשבט** ככל אלו דברים: **אבל לא כפיסב** שלא יכף חיבה על ראשו ולא דמשוי הוי: **ומותר לטעון** שלא נדר אלא ממלבוש שרי היה מלבוש ממלבוש: **וכובע מאי משוי ואסור לטעון** שלא נדר אלא כפי שהצר לו המשרי הילכך מותר ללבוש: **מתני'**

(א) תוספתא פ"ד מ"ק י"ג: (ב) תוספתא ר"ס פ"ד: (ג) נדרים מ"א: (ד) ס"ס (ה) ס"ס ו"א: (ו) תוספתא ש"ס פ"א: (ז) שנת סב תוספתא פ"א: (ח) תוספתא פ"ד ע"א: (ט) פ"א פ"ד פ"א:

הגהות הב"ח
(א) בשנת פשתן עולה:
(ב) רש"י ר"ה ט"ז ע"ב:
(ג) נ"ב ו"א נ"ב כ"ב:
(ד) נ"ב ו"א נ"ב כ"ב:
(ה) נ"ב ו"א נ"ב כ"ב:
(ו) נ"ב ו"א נ"ב כ"ב:
(ז) נ"ב ו"א נ"ב כ"ב:
(ח) נ"ב ו"א נ"ב כ"ב:
(ט) נ"ב ו"א נ"ב כ"ב:

לענין רש"י
שלמוריא (שמואל א').
מ"מלה (ש"ס ש"מ).
פיישוליא. ר"ח.
הושי' (הושי' ש"ן).
נ"ב ו"א נ"ב כ"ב.

מוסף רש"י
שנאמר כל גיא ינשא.
אף על נ"ב דלא גבי הוי קריא כתיב דרש' ליה דמי שכל ליה גיא, שהשכל חזר ומתבטא (ש"ו י"ג).
הרועים יוצאין בשקים.
מתכסין בהן מפני הגשמים. שקים, מלבוש שק (ש"ו י"ג).

פירוש הרא"ש
שנאמר כל גיא ינשא וכו'. קרא לחמנה הוא דברים ליה לאי קרא זה שהשכל כתיב ינשא: ומותר באורז. דלון עשין ממנו כרי: בחילקא בטרגים ובטיסני: חילקא חטא שנחלקת לשנים: טריגוס לשלשה: טיסני לארבעה. אפי' שקים שנחלקו היה אסור חמטה: עמה שנחלקו ליתנו ככלל דגן ולא אסר עממו אלא כמה שקראת חטא מיידי י' נמי הא דקאמר מותר שנחלקו קודם נדרו וילאו ככר מכלל דגן: ככ' פירות הארץ: פרי עץ האדמה: וע' חובות: שלמוריא כלל': **סריבא סמיא** קא רבו. מלחמות הארץ הם גדלים אפי' שאינם נוגעים בקרקע: **סמינ'** שק ורייעה ופחיתו. מני גדלים הם: מוצרי אכסות בניי צבי. שלא נחטין אלא לנגדי צמר: **הב' ע"י** הנדר. לפי שעת הנדר כיון שניכר שמתנת סגור ולא משאו נדר מתנת סגור: **נ"ב שניא** וסמיא. וכן כל אלו מני מלבושים הם י' שיש על עור ויש סגור

לימא תיהי מיובמה דרב ושמאל דרב ושמאל אמרי תרויהו אין מנכרין בורא מני מוונות אלא על ה' המינים בלבד אמר רב יוסף באומר כל הון עלי דכה"ג אסור ככל דבר חוץ ממים ומלח אבל הטורח מן המוון אינו אסור אלא מה' מינין: **מתני'** מותר בשק ובריעה ובחמילה. דלא מיקרי כסות: **מותר להפסקות בניי צמר**. שאינו כמשמעו [אלא] לבישה: **הכל לפי הנודר**. לפי מה שהיה ענין הנודר בשעת הנדר ועל אחיה ענין נדר: **גב' פונדא**. אזור חלול: **סקרטיא קטבליא**. כולס מיני מלבושים של עור וכדמפרש מאי סקרטיא כיתונא דצלא חלוק של עור שלובשים העבדנים על בגדיהם: **יוצאין בשק עבה**. בשבת ולא אמרינן משוי הוא. ולא שק ממש אלא כעין שק דהא תני כפיסא רועים יוצאין בשקים: **תניא כילד א"ר יהודה וכו' והצר** שהמלבוש היה צר ונצטער בו. ומסתברא לי דכרייתא פליגא אמתני' כסנרל דרבי יהודה דמנא דמתניתין סנירל ליה דרבי יהודה מודה לת"ק דכל היכא דליכא הוכחה לבישה משמע ולא טעינה ורבי יהודה דכרייתא משמע דסנירל ליה דלמשרי טעינה מני צעי הוכחה אבל כל היכא דליכא הוכחה אסור אפילו צעינה ומסתברא דמתניתין קיימא לן הילכך קמחא לבישה משמע ולא טעינה אבל היה טעון ומתוך כך נדר אסור צעינה ומותר בבישה זהו מה שני"ל. ודכרי הרמב"ם ז"ל אינם כן כפ"ח מהלכות נדרים (הלכה ט): **מתני'**

על נדר: יוצאין בשקים. בשבת ואין בהם משוי משוי כי נדר ללא בהם מפני הגשמים והוא הדין בלא גשמים נמי שרי: אבל י"א בקופה. דלאו דרך מלבוש הוא אלא משוי: היה לבוש צמר וצרי כנגד המלבוש: היה טעון פשתן והזיע. והוא הנדר נמי אם היה טעון צמר והזיע:

ובמותר בכמהין ופטוריות דלאו פירות הארץ נהו. מיהו ככלל גידולי קרקע איתנהו כדמפרש ואילו: **ועל כמהין ופטוריות אומר שהכל נהיה בדברו**. אלמלא לאו גידולי קרקע נהו דהא תני גרישא דכרייתא על דבר שאין גידולו מן הארץ אומר שהכל נהיה בדברו: **מירבא רבו מארעא**. ולפיכך כי אמר גידולי קרקע עלי אסור בכמהין ופטוריות מיהו עיקר יניקתם מאוריא ינקו ומשאי' מנדר קתני שהכל: **תוספתא** (פ"ד ה"א) הנודר מן המירוש אסור ככל מיני ממיקה ומותר ביין. וגרסינן עלה בירושלמיס) כמאן דאמר הלכו נדרים אחר לשון בני אדם כלומר לערבן לקרות מירוש לדברים המתוקים ולא ליון נרס כמאן דאמר לא הלכו נדרים אחר לשון בני אדם התורה קראה אותו מירוש מירושך זה יין. הילכך אף דמשמעין בלשון לעו אם נדר מן המירוש בלשון הקדש אסור ביין ומותר ככל מיני ממיקה דאין לא קרינן מירוש אלא ליון בלשון מורה. ומתן צפי' ככל מערבין (שיריטין דף ג') הנודר מן המוון מותר במים ומלח והוינן בה מים הוא דלא

תורה אור השלם
1. כל גיא ינשא וכל דבר ונבחה יתפלו ודעה הקדקא למישור והרמב"ם לביקעה ישיעוהו מ' ד

תוספות
חילקא. מתין כמאן חילקא. חילקא לשנים: טריגוס. חד לתלמי: טיסני. חד לארבעה: אסור כפול. דמתיקין ופטוריות ככלל גידולי קרקע הן: ומירבא רבו מארעא. כמהין ופטוריות והאי מחמירא רבו ופסי מיקרו גידולי קרקע אלא היקרא שלסא אינה אלא מאור קרקע ולא מנכרין טורא מרי האדמה: שק יריעה ומחילה. אף בגדים הם: מותר להכסות בגדי צמר. שלא נחטין זה אלא לנגד ארוב: הכל לפי הנדר. פירוש דברי' ענין שהיה בשבת גברי' היה טעון. פירוש מוסף לאחוריו להכסותו. שלא נחטין לאסור אלא בענין שהיה מלבוש: רוחו קשה. שנתנו צר לו אינו אסור. לו אלא בבישה: פונדא. מלבוש חלול וכסות דמי: פסקיא. פיישוליא: אנפליא. קלרין: כיתונא דצלא. פירוש מלבוש עור יוצאין בשבת לנכין מן הגשמים: אבל לא בתיבה. קונם שכל ראשו דמשוי הוא: והוי. מחמת טידי משאו היה דכרייתא מני למיתני פשתן וכסופא נדר: